

VIŠE OD POLOVINE GRAĐANA NE OPRAVDAVA SIVU EKONOMIJU

TANJUG 25.04.2014

BEOGRAD - Više od polovine građana Srbije (57 odsto) ne opravdava postojanje sive ekonomije i jednoglasni su u oceni da nelegalno poslovanje ugrožava prava radnika, smanjuje prihode države i preduzeća i ugrožava zdravlje i bezbednost potrošača, pokazalo je prvo istraživanje stavova građana o sivoj ekonomiji.

Istraživanje, koje su sproveli Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj (NALED) i Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), danas je predstavljeno u Beogradu i pokazalo je da 86 odsto stanovnika podržava suzbijanje nezakonitog rada.

Tri četvrtine anketiranih (76 odsto) smatraju da država ne kažnjava adekvatno preduzeća i pojedince koji posluju u sivoj zoni.

Oko 12 odsto građana izjavilo je da mesečne zarade ili naknade dobija na ruke i to bez uplate pripadajućih poreza i doprinosa.

Anketa koju je agencija Ipsos Stratedžik Marketing realizovala na uzorku od 1.000 ispitanika, pokazala je da građani sivu ekonomiju, pre svega, vide kao rad na crno (34 odsto), zatim kao nelegalnu prodaju robe (19 odsto), nezakonito poslovanje (15 odsto) ili kao neplaćanje državi poreza i obaveza (13 odsto).

Svaki šesti ispitanik, njih 17 odsto, nije znalo da kaže šta je to siva ekonomija, rečeno je na predstavljanju istraživanja.

Problematično je i to što većina ispitanika ne bi prijavila nelegalno poslovanje.

Čak 69 odsto anketiranih ne bi prijavili poslodavca koji njih ili njihovog kolegu angažuje na crno, pre svega iz straha od gubitka posla, a 84 odsto ne bi prijavilo prodavnicu ili kafić koji ne izdaje fiskalni račun.

Građani Srbije se slažu da siva ekonomija ugrožava prava radnika (90 odsto), smanjuje prihode države (83 odsto), ali i da je siva ekonomija na neki način preživaljavanje za siromašne (73 odsto), rekla je Jelena Bojović iz NALED-a predstavljajući rezultate istraživanja.

Građani na pijačnim tezgama, preko oglasa, u neprijavljenim radnjama, na ulici ili od prijatelja i poznanika najčešće kupuju tekstil, odeću i obuću, a sledi kozmetika i higijenski proizvodi, delovi za uređaje, upakovana hrana, zanatski proizvodi, rezani duvan i cigarete, mali aparati i pića.

Najčešći razlog koji navode za kupovinu van legalnih tokova su niže cene.

Dve petine (42 odsto) građana smatra da država ne raspolaže pravilno poreskim prihodima koje prikupi od građana i privrede, dok je 35 odsto reklo da ne zna, jer se to ne radi na transparentan način, kazala je Bojović.

Skoro tri petine (59 odsto) stanovništva smatra da je država odlučna u borbi protiv sive ekonomije, dok svaki treći građanin (34 odsto) smatra da to nije slučaj.

Oko 14 odsto građana izjavilo je da lično ne podržava borbu protiv korupcije.

Primeru radi, većina onih koji ne dobiju fiskalni račun ne traži naknadno da dobije taj račun (29 odsto populacije), a najčešći razlog je jer ih to ne interesuje (60 odsto).

Svaki šesti ispitanik izjavio je da bi prijavio objekat, prodavnicu ili neko drugo pravno lice koje ne izdaje fiskalni račun.

Učesnici konferencije rekli su da je siva ekonomija najviše prisutna u oblasti građevine, kao i uslužnim delatnostima, odnosno oblasti prometa i prodaje roba i usluga, a da je potreban opšti, politički i društveni konsenzus da bi se ona iskorenila, odnosno nelegalno poslovanje prevelo u legalne tokove.

Takođe su istakli da je neophodna bolja koordinacija inspekcijских službi, odnosno njihovo objedinjavanje, edukacija građana, kao i smanjenje nameta za one koji poštuju propise i legalno posluju.

Smanjenje sive ekonomije bi, prema mišljenju pokrajinskog sekretara za finansije Zorana Radomana, omogućilo povećanje zarada, ali i povećalo budžetske prihode i država bi se manje zaduživala.

"Potrebna je koordinacija mera i aktivnosti, čvrsta volja i politički i društveni konsenzus", kazao je on ističući da bi Poreska uprava trebalo da bude jedan od stubova u borbi protiv sive ekonomije, da bi trebalo da bude odvojena od Ministarstva finansija kao i da sve inspekcije deluju kohezivno.

Takođe je ukazao da bi kaznene odredbe trebalo da budu primerene da bi mogle da budu primenjivane.

Direktor istraživanja Ipsos Stratedžik Marketinga Predrag Kurčubić izjavio je da istraživanja pokazuju da građani kao najveće probleme vide nezaposlenost, nizak standard , korupciju i kriminal, kao i opšte siromaštvo, odnosno bedu.

Viši stručni saradnik Ekonomskog instituta Ivan Nikolić rekao je da se siva ekonomija deklariše kao obavljanje legitimnih aktivnosti, ali ne na pravi način.

On je ukazao da je siva ekonomija najprisutnija u trgovini na veliko i malo, ostalim uslužnim delatnostima i uslugama u kojima ne postoji izdavanje fiskalnog računa, građevinarstvu, zanatskim uslugama, prerađivačkoj industriji...

Nikolić je kazao da je jedna od najvećih posledica to što ona ugrožava samu raspodelu BDP-a i da će Srbija u procesu pristupanja EU morati da koriguje BDP uz procenjivanje sive ekonomije i da bi u Srbiji on mogao da "ide" od 13 do 15 odsto više.

On je ukazao i da je za borbu protiv sive ekonomije od velikog značaja adekvatno delovanje institucija.

Predstavnici udruženja potrošača istakli su da vrlo često problem predstavlja to što građani ne znaju kome da se obrate za prijavu nepravilnosti izdavanja fiskalnih računa, da su prinuđeni da kupuju jeftinije proizvode zbog lošeg materijalnog statusa, a kao primer su naveli i da se u kineskim radnjama ne idaju fiskalni računi, a da se u malim radnjama koje se nalaze pored njih to čini.

Istraživanje o stavovima građana prema sivoj ekonomiji sprovedeno je u okviru Projekta jačanja konkurentnosti Srbije koji su NALED i USAID pokrenuli u decembru 2013. godine. Više od polovine građana ne opravdava sivu ekonomiju.

Izvor

www.tanjug.rs/novosti/126710/vise-od-polovine-gradjana-ne-opravdava-sivu-ekonomiju.htm